
KLEIN LÁSZLÓ

Szemelvények 1914 őszének magyar pedagógiai sajtójából

„...képzelt utazásokat lehet végeztetni a harctérre...”¹

„A vész kitört.” 1914 őszén a pedagógiai lapokat olvasóknak sem lehetett kétsége arról, hogy a Monarchia igazságos háborúja gyors és dicső lesz, melyből a saját fórumaikon idealizált hősként ábrázolt Nevelők is kiveszik részüket, úgy a fronton fegyverrel, mint a kultúra honi vártáján. Alapvető elvárásként fogalmazódott meg, hogy tanítóink lelkesítsék az ifjúságot a harcra, azt viszont felháborítóan tekintették, hogy a szerb tanítók által fanatizált fiatalok orvul a trónörökös meggyilkolására vetemedtek.

A háborút fel kell használni az oktatás során, írták le nagyon gyakran, vagy mert az tölti ki a tanulók elméjét, arra fogékonyak, vagy a bevonulásra buzdítandó felsőbb éveknek eleve olyasmit kell tanítani (csak), melynek legnagyobb hasznát veszik katonaként. Fegyelmet, tájékozódási készséget, állóképességet – a leányiskolákban varrást, foltozást, s „a lenézett, kicsi varrótű jogaiba jutva, a családi jólét emelésének ismét hatalmas eszközévé válik”. Legendás időkben pedig fokozza az érdeklődést, ha olyanról esik szó, ami éppen azokban a napokban történik, válik történelemformáló, s a későbbi tankönyvek lapjaira kerülő eseménnyé, így a harctéri hírek bármilyen órán előkerülhettek, a tanmenetben rögzített, elsajátítandó ismeretek jelentőségüket veszítették.

Már a „nagy megrázkódtatás” első hónapjaiban több pedagógiai cikkben szerepelt a háború után folytatandó munkák tervezgetése, az új időknek megfelelő módon. A Pedagógiai Laboratórium egyik munkatársa, Bíróné Graber Emma által íratott és az *Új Élet* hasábjain publikált fogalmazásokból viszont az tűnik ki, hogy a gyerekek inkább a régi életüket szerették volna folytatni, vagy – a korhangulatnak megfelelően – a dicsőséges győzelem után felvirágzó országban képzelték el jövődjüket. Az alábbiakban a cikktermésből szemezgettem jellemző és/vagy kirívó részleteket.

Freund Bernát: Háború és nevelés. Beregmezei Tanügy, 30. 10. sz. 79-81. o.

„Azonkívül, hogy minden nap beleszöjjük oktatásunkba a háborút, lehet háború délutánokat tartani mese délutánok helyett, Budapesten csinálják, nem tudom, csak felnőttek szá-

¹ Gárdos Dezső (1914): A háború az iskolában. Nemzeti Iskola. 21. 43. sz. 3.

mára-e. Valahányszor figyelmeztetnünk, fegyelmeznünk kell, mindig hivatkozzunk a katonai életre; ha a gyerek otthon felejtette könyvét: »szép katona, ki háborúba indul puska nélkül«, ha késik könyve fellapozásával: »így kell egrecírozni, nem egyszerre az egész katonaságnak, hanem egyik a másik után«, minduntalan hangoztatni »a katona kötelességtudó, miért nem mondtál le a sétálásról, a katona lemond ágyáról, vizes árookban tölt heteket, nedves földön hál, ha harcol, ha az élelmi trén el nem éri, napokig nem eszik, lemond étéről is, vígan várja a halált hazájáért, hősök a katonák mind, szívesen halnak a becület mezején, s te elő állsz, neked a lecke nehéz s nem tudtál este vagy reggel 1-2 órával tovább s többet tanulni?« (80-81. o.)

Jánossy Gábor: Háború és gyermekvédelem. *A Gyermekvédelem Lapja*, 10. 12. sz. 361-362. o.

„Ez a gigantikus háború nemcsak a térképeken idéz elő változásokat, hanem átalakítja, máris átformálta a modern embert is. Erkölcsi tartalmat vitt bele annak üres, sivár életébe, lelkületébe. Tükröt tartott az emberek elé, mutatván azt, hogy milyen jó, milyen derék, szorgalmas, áldozatra kész, milyen kitartó is tud lenni az a cinikus, az az elsatnyult, fáradt, önző, mindent próbált és mindenre ráunt, s csak az enervált idegeinek élő modern ember.” (361. o.)

Gárdos Dezső: A háború az iskolában. *Nemzeti Iskola*, 21. 43. sz. 3. o.

A fogalmazási órán a tábori postalevelező lap megcímzése s a csatatéren küzdő apához írt levél elégítheti ki a háborúval foglalkozó gyermek lelkét. Az olvasási órán a kolera elleni küzdelemről szóló cikkek s a sebesültek elbeszélései tehetők megbeszélés tárgyává.” (3. o.)

A háborús pedagógia tízparancsolata. *Új Élet (Havi folyóirat a népművelés köréből)*, 9. 11–12. sz. 791-792. o.

„10. Örülj annak, hogy a »gyermek százada« jelszónak vége. Ostoba jelszó. Hadvezetőink 50–70 közt lévő férfiak, s a fiatal legények, akik olyan megható lelkesedéssel mentek a háborúba, érett férfikként fognak visszajönni.” (791. o.)

Keszler Károly: Mi lesz a háború után? *Nevelés*, 32. 3–4. sz. 36-40. o.

„Németországnak – a pedagógia klasszikus hazájának – a hadsereg is nevelési intézmény; nem lehet közte és az iskolák szelleme között ellentét! A cél mindenütt egy és ugyanaz: művelt és törhetetlen férfiak nevelése...” (38. o.)

Hogyan kell a gyermekeknek a háborúról beszélni? *Nemzeti Iskola*, 21. 45. sz. 5. o.

„...gyakran és ájtatos komolysággal kell nekik a békéről beszélni, mint a rettenetes háború tulajdonképpeni céljáról. »Újra meg újra be kell gyermekeink lelkébe vésni, hogy a békéért harcolunk s meg kell erősíteni bennük a hitet, hogy eljön az idő, amikor a világ összes népei tartós békében fognak élni.« (5. o.)

Makay Lajos: Hittanítás a háborúban. *Katholikus Nevelés*, 8. 8. sz. 414-416. o.

„Már az elemi iskola alsóbb osztályaiban is rámutathatunk Káin testvérgyilkosságára, mint a bűn legelső virágára s minden idők háborúinak gyökerére. De az Isten eszközül használja a háborút céljaira, a rosszból jót tervez s ahol áradozik a bűn, ott túlrad a kegyelem. A háborút ideig való büntetések lerovására fordítja s a démont a maga fegyverével veri meg.” (415-416. o.)

Dex Ferenc: A háború és a tanító. *Evangelikus Népiskola*, 26. 23-24. sz. 459-462. o.

„Tanítsunk hát s lelkesítsünk, amely tantárgy keretében csak lehet, élésszük a honszerlem tüzeit, de – vigyázzunk, nehogy az amúgy is túlzásokra hajló gyermeki lélek lelkesítő szavainkból a háborús szellem dicsőítését olvassa ki, óvakodjunk, nehogy a lobogó tűz csak meg is perzselje az emberi szív egyik legszentebb érzését, az igaz emberszeretetet, s füstje el ne homályosítsa agyunk ítélőképességét.” (460. o.)

C...s: Emlékezés Ferenc Ferdinándról. *Magyar Középiskola*, 7. 391-392. o.

„El lehet képzelni, mily kitűnő pedagógus lett volna belőle, ha polgári sorban születik. Azzal az energikus, parancsoló lélekkel, amellyel a temperamentum és természeti hajlamok urává tudja tenni a nevelést és fegyelmet, azzal a családszerető lány szívvvel, amely a keblére simuló hitvesben és térdére kúszó gyermekben több boldogságot talált, mint minden ragyogó tablóban, amelynek fejedelmi központja volt, mily kiválóság lett volna az elméleti és gyakorlati pedagógiában, irodalomban s katedrán egyaránt!

S aki így tudott családot s tudott volna nemzeteket nevelni, annak életét a neveléshiány vagy mondjuk a rossz nevelés, vagy rosszra nevelés oltotta ki, a kigondoló barbárság kegyetlen számításával s a neveletlen könnyelműség frivol biztosságával.” (391. o.)

Freund Bernát: A világháború iskolai nevelésünk alapja mostanában. *Magyar kisdednevelés és népoktatás*, 20. 22. sz. 1-2. o.

„...de az az erények iskolája, melyet a háború nyújt, szemléltető, érdekes, magával ragadja a tanulót már a tömegsuggestion folytán is: bűn volna ezt fel nem használni nagy mérvben. Mi taníthat annyi hazafiságra, mint az a hősiesség, amellyel katonáink nemcsak háborúba, hanem szuronyrohamra is mennek? Dikciózás, bankettezés, nemzeti ünnepélyek csak előkészítik a hazafiság praxisát, de a háború maga az egyén feláldozása a korért.” (1. o.)

Imre Sándor: Nevelésügyi mozgalmaink a háború előtt. *Magyar Paedagogia*, 23. 4. sz. 595-602. o.

„Kár lenne, ha a béke idején nem lehetne mindjárt teljes erővel újra kezdődnie annak a pedagógiai életnek, amely utóbbi időben láthatóan erősödött és terjedt, 1914 tavaszán sokféle készülődést mutatott. Nem szabad megengednünk, hogy elkallódjanak azok az értékek, amelyeket gyűjtögettünk. Gondoskodnunk kell arról, hogy a békés idő elején a most abban maradt munka mindenik téren haladéktalanul meginduljon s ne előlről való kezdése legyen olyasminek, ami már volt, hanem az új viszonyokhoz alkalmazott folytatás.” (596. o.)

Bély Mihály: Az 1914–1915. iskolaév. *Tornaügy*, 32. 2. sz. 9-11. o.

„A világháború gyógyító hatása – azt mondják – megjön, az el nem maradhat. [...] Azok a tanítványaink, akik kész örömmel tornásznak (mert hiába, ez alapja és gerince az összes testgyakorlatoknak) és akik a futás, ugrás és dobási gyakorlatokban és a játékban igazán résztvesznek s nem kényeskednek, hanem kész örömmel cselekszenek, dolgoznak, azok erősödnek, ügyesednek s az így felvértezett, edzett ifjak az élet küzdő terén, a katonaságnál és ma a harctéren is, úgy a fizikai, mint a pszichikai (testi és erkölcsi) fáradalmakat jobban bírják, mint azok, akik iskoláskorukban a torna- és játékorán puhán, lazán dolgoztak. Ennek igaz voltát a harctérről sebesülten hazaérkezett több tanítványom megfigyeléseik alapján tett nyilatkozata is igazolja.” (10. o.)

Szerkesztőség: Olvasóinkhoz. *Család és Iskola*, 30. 16. sz. 181. o.

„Ez az idő nem alkalmas az elmélkedésre, a tanulmányozásra, könyvek és folyóiratok olvasására. Most nem az elmélkedésre, hanem tetterre; nem tollra, hanem kardra van szükség. Lapunk sem az önművelődési vágy oly szükséges kielégítője és forrása ma, mint volt még tegnap, a békés idők csendes napjain. Teljesen megszüntetni azonban mégsem akarjuk. A kulturális munkának, amíg csak lehet, nem szabad teljesen szünetelni. Csak érverése lehet lassúbb.” (181. o.)

Idegdiéta a háborúban. Tanító (A Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetségének hivatalos lapja), 5. 41. sz. 4. o.

„Olvassunk sokat. De komoly könyveket: Klasszikusokat, filozófiát és – Bibliát. Sokan talán azt mondják, hogy ez az Eulenberg [professzor, berlini ideggyógyász – K.L.] nem modern ember. Pedig nagyon is az. Akár tetszik, akár nem, a vallás is a Biblia is ismét divatos cikk lesz ...” (4. o.)

Vajliczky Emánuel: A nevelés új feladatai. Néptanítók Lapja, 17. 52. sz. 12-14. o.

„Az élet iskoláját járjuk végig tanítványainkkal és az az élet a kitartás, a munka élete akar lenni. Kicsinységekkel kell kezdenünk, szoktatással, renddel, és a fegyelem szigorú fenntartásával. A féktelen, a civódó, a rakoncátlan természetet, az alattomos, az engedetlen már mint kis csemetét meg kell törnünk, vas energiával saját képére kell, hogy teremtsen a jó tanító az ő osztályát. És ha már kezében tartja a kormányvesszőt, akkor igyekezzék megnyerni a lelkeket is.” (13-14. o.)

Szomolányi Sarolta: A háború pedagógiája. Nemzeti Nőnevelés, 35. 7–8. sz. 380-382. o.

„...iskoláinkban és nevelésügyünkben nagy változás fog beállni gyakorlati irányban is. Amit régen kellett volna, azt most remélhetőleg igazán megteesszük a legszebb béke mellett is. Nem fogjuk éppen legjobb módú leányainkat olyan sokat külföldi iskolákba küldeni; nem fogjuk legjövödelmezőbb luxus-cikkeinket «en masse» idegen földön beszerezni; nem megyünk annyit nyaralni és mulatni távoli országokba akkor, mikor legtöbb a pénzünk és legjobb a hangulatunk. Összefogunk, gondoskodunk, hogy meg legyen itt, amit ott olyan nagyon keresünk.” (381. o.)

Cserny Rózsi: „1914–15”. Népoktatás (Krassó-Szörényvárm. Tanítóegyesület hivatalos lapja), 20. 4–5. sz. 50-52. o.

„Jártam egy kicsiny falut, mely hangos volt a jajszótól. Egy este katonaság vonult keresztül. Az asszonyok hangos zokogással ültek az útszélén, hej az ő férjük nincsen ezek között! Ekkor kinyílt a tanítói lak ajtaja és hófehérbe öltözve, mosollyal az ajakán, kilépett a tanítónő. Kezében kis kosár virágokkal, cigarettákkal, karján nagy füles kosár almával. És osztogatta boldogan a kéksipkásoknak.

A falu népe először csodálkozva nézte, de csakhamar követte a jó példát. Szó nélkül is megtanulták, hogy ily időben mindenki a mi »testvérünk«.

Ugyanannak a falunak temploma is elhagyottan állott, mert bevonult a lelkész is, a kántortanító is. Úgy estefelé világosság szűrődött ki a templom ablakain. A nép kíváncsian nézegette. Talán kísértet jár odabenn. Biz az a tanítónő volt, ki két gyertya világánál elmondotta szívből jövő imáját. Először egyesek szállingóztak, majd lassan megtelt a templom esténként.” (51. o.)

**Sándor József: Fiatalkorúak kriminalitása a háború alatt.
A Gyermekvédelem Lapja, 10. 12. sz. 362-366. o.**

„Vajjon nem fölösleges erőpazarlás, nem kárbevesztett munka-e az eljövendő generáció erkölcsi megalapozása, mikor a kultúra emlőin növekedett nemzetek kenyérharcért, dicsőségért küzdve emberi voltukról is megfélelmedezve, vadul száguldanak át a kultúra évszázados alkotásain?

Megdöbbenve kérjük, hogy vajjon oly tünet-e ez, amelyet az emberiség sohasem tud önmagából kiirtani?

Amely senyved, századokon át szunnyad, de alkalomra vár, hogy kitörjön? ...

Avagy mégis, eljövend az az idő, amikor az emberiség lelkéből örökre kihál? ...

Higgyük az utóbbit. Hisz jaj annak a kornak és annak az emberiségnek, amely nem hisz az erkölcsi élet diadalában.” (362-363. o.)

Mattuschek Richárd: Közgazdaságunk és a háború. Kereskedelmi Szakoktatás, 23. 1–2. sz. 24-26. o.

„A bankok, magánosok gyűjtötték tőkájukat s féltve őrizték s még a reálisabb vállalkozások elöl is elzárták. Ha e bizonytalan állapot még évekig eltart, úgy e tespedés okozta volna közgazdaságunk teljes lerombolását. Ez volt egyik oka annak, hogy az ország minden lakosa olyan egyhangúlag kívánta e bizonytalan állapot megszűnését, s minthogy más megfelelő kivezető út már nem volt, örömmel és lelkesedéssel vette tudomásul a megindított háborút, s mint egy ember állt a zászló alá, hogy az ország becsületét megmentve, közgazdasági életünknek megújítását megteremtse.” (25. o.)

Sebestyénné Stetina Ilona: Imádkozzunk és dolgozzunk. Nemzeti Nőnevelés, 35. 7–8. sz. 339-341. o.

„Dolgozzunk mi asszonyok is; sőt mi dolgozzunk most igazán, szent erőfeszítéssel komolyan és okosan. Ne maradjon bevégzetlenül a munka, melyet a mieink kiejtettek kezükből, mikor fegyvert kellett ragadniok; ne maradjon megmíveletlen a föld, ne árvuljon el a műhely, ne pusztuljon a ház, az otthon, a család!” (340. o.)

Képek a nagy háborúból IV. *Tanító*, 5. 44. sz. 2. o.

„Hatodik gimnazista fiam jön haza délben az iskolából és sugárzó arccal kérdi tőlem: Apa, olvastad a hirdetőment? Nem én. Talán valami nagy győzelemről van szó? – kérdelem gyanútlanul. Nem győzelemről, hanem arról van szó, hogy a katonailag ki nem képzett tizenkét korosztályt hívják be további kiképzésre.

Te 1878-ban születél, így elmész te is, és akkor a mamának nem lesz ellenvetése az ellen, hogy önként jelentkeztek, mert együtt leszünk. Mosolyogva bölintottam igent a mindenáron harcolni akaró fiam okoskodására és meglegedetten konstatáltam, hogy nem lehet bajban a haza, kinek ilyen fiai vannak.” (2. o.)

Lovik Károly: Iskola és háború. *Magyar Figyelő*, 4. 4. sz. 354-358.

„...kezdetben alig egy-két polgárember tudta, mi a fölvonulás, a tüntetés, a koncentrikus vagy excentrikus mozdulat, sőt a legtöbben azt se tudták megmondani, mi a srappell vagy a gránát, mi az előőrs stb. Clausewitz akármelyik hadi munkája, vagy Goltz vonzó művei, avagy Görgey följegyzései a legnagyobb figyelmet keltenék az iskola padjaiban. A katonai tudomány világos és biztos, aminthogy a legnagyobb hadvezérek hadi tervei mindig a legegyszerűbbek és legáttekinthetőbbek voltak. A gondolkodás nyíltsága, a kifejezések pontosság, a stílus egyszerűsége és a tárgy gyors és pontos kimerítése jellemzik e tudományt; van-e oly polgári foglalkozás, ahol e tényezőknek ne látnók hasznát?” (358. o.)

Cserny Rózsi: „1914–15”. *Népoktatás*, 20. 4–5. sz. 50-52. o.

„A nagy események hangulatot keltenek a nép körében is és fogékonyabbá teszik a lelkeket. Most, éppen most mutassunk reá, hogy a gyűlölet, az irigység, mely egyesek között is oly sok keserűséget okoz, mily végzetessé válhat nemzetekre is. Óvakodjunk a részrehajló ítéletektől, de oltsuk a gyermekek és felnőttek elméjébe azt a tudatot, hogy nincsen áldásosabb dolog a békénél. Helyesen és óvatosan megválogatott példákkal ismertessük meg katonáink hősiességét, mely a szenvedést is eltűri másokért – miérettünk! Ez által az önzőkre hathatunk, kik mások baja iránt oly teljesen közömbösek. [...]

De a honnak ezer oltárinál, kicsiny falvak csendjében őrt áll a tanító, ő éleszti a lelkesedés tüzeit, ha már-már lankadni kezdene, ő tanítja, buzdítja a népet, ha kezeit tördelve áll a be nem fejezett mezei munka előtt.” (50. o.)

Bárd Rezső: Az itthonmaradtak. *Izraelita Tanügyi Értesítő*, 39. 10–11. sz. 345-347. o.

„A magunk könnyen érthető izgatottsága, mely munkabírásunkat lenyűgözi majd, a gyermekek elterült figyelme, az utcai élet és a változó, felzaklatott közhangulat, mely az iskola elzárt világába is be-betör, a szülők anyagi és családi bajai, – mindmennyi belső akadály, mely az iskola munkáját károsan befolyásolhatja. De éppen e bajokkal szemben kell majd megmutatnunk, hogy igazi néptanítók, a nevelés mesterei vagyunk, kiknek erejét a nehézségek megacélozzák, kiknek kötelességtudásán, hivatásszereteten sem külső, sem belső bajok ki nem fognak.” (346. o.)

Kemény Ferenc: Magyar testnevelési rendszert! *Magyar Paedagogia*, 23. 4. sz. 505-521. o.

„Az előrelátható, hogy – mint előző háborúk után történt – most is a katonai testnevelési rendszert és a céllövést fogják szorgalmazni. Ezzel szemben arra utalok, hogy az a fél, amely már eddig is a legnagyobb erkölcsi és anyagi sikereket mutathatja fel, ezt nem a nyers erőnek, hanem szellemi és lelki kiválóságának és testi edzettségének köszönheti. A német rendszer ennél fényesebb rehabilitálásra nem szorul.” (521. o.)

gy. a.: Amerika gyermekei a harcban álló Európa gyermekeiért. *Család és Iskola*, 30. 17. sz. 194. o.

„A világháború borzalmai közepette Amerika gyermekei megható szeretettel és részvétellel fordulnak európai kis kartársaikhoz: karácsonyi meglepetést készítenek elő azok számára, akikről a messze földön harcoló vagy elesett atya meg nem emlékezhetik. A részvételtjes gyermekszív érzi odaát, túl az óceánon, mily boldogtalan lesz az 1914. évi karácsony Európában.” (194. o.)

Weszely Ödön: Háborús pedagógia. *Néptanítók Lapja*, 17. 52. sz. 8-12. o.

„Örölnünk kell, ha a háborúval kapcsolatban az emberek nevelési reformokat emlegetnek, mert ez elismerése annak a ténynek, hogy a nevelés a nemzet életében alapvető fontosságú s egyenesen a lét és nem lét kérdéseivel függ össze.” (9. o.)

Petőfi Irodalmi Múzeum – A Magyar Nyelv Múzeuma, Sátorlajújhely-Széphalom – Telihold és lámpák fénye mellett keresték a feladatokat és a hozzájuk tartozó megoldásokat a pedagógusok a Kazinczy Emlékparkban. Játékos tudás- és bátorságpróba is volt egyben az esti program. A helyi legenda szerint ugyanis a nyelvújító szelleme bolyong egykori birtokán, őrizve a számára oly fontos kert fáit, nyelvünk sorsán töprengve. Az éjszakai sötétben a sírkertben kutatni a Kazinczy-családfa hiányzó adatai után szokatlan és talán még némileg félelmetes élmény is volt.

Szathmáry-Király Ágnes, a múzeum munkatársa

A hagyományos múzeumi látogatástól eltérő, élményszerzésre épülő program célja az, hogy a tanárok ne úgy gondoljanak a múzeumokra, mint osztálykirándulási célpontokra, hanem úgy, mint olyan lehetőségre, amely segítséget nyújthat számukra a tananyag élvezetesebb feldolgozásában.

Szathmáry-Király Ágnes

A múzeumpedagógiai órákban rejlő lehetőséget egyébként egyre több iskola fedezi fel és használja. A nyelv-múzeum idén eddig több mint 100 regisztrált foglalkozást tartott. Egy új módszertan kidolgozására és megvalósítására több mint 28 millió forintot nyert a múzeum. 12 partneriskola 470 diákja szerez majd új ismereteket Kazinczy Ferencről, a nyelvújításról, az újságírásról és a társművészetekről a következő tíz hónapban.

Az idén második alkalommal megrendezett Tanárok éjszakája egyébként a hat héten át tartó Múzeumok Őszi Fesztiváljának egyik legnagyobb rendezvénye országszerte. Idén 82 múzeum – 27 budapesti és 55 vidéki intézmény – részvételével rendezik meg, és sajátos helyszínével kiemelkedő valamennyi közül a Magyar Nyelv Múzeuma. A helyi sajátosságokat kihasználva – a széphalmi mester saját keze által gondozott kertet, benne a sírokkal, emléksarnokkal – a nyelv-múzeum saját profilja mellett tanulságosan és szórakoztatva tudta bemutatni Kazinczy Ferenc életét, munkásságát és a nyelvújítást.

Szathmáry-Király Ágnes

Úgy gondoltuk, hogy iskolánk névadójának tisztelegve és tanítványainknak példát mutatva illik részt venni a múzeumi programon. A plakát is izgalmas feladatokat ígért. A mindennapi fáradtságos munka után vágytunk is egy kis ki-kapcsolódásra, csapatépítésre. Átéreztük diákjaink lelkiállapotát, mikor megérkeztünk a Kazinczy kertbe. Izgatottan, kíváncsian vártuk a kihívásokat. A sötétben egymás kezét fogva, egymásba karolva botorkáltunk, kerestük a feladatok helyszíneit. Mint szentjánosbogárkák, világitottunk a Kazinczy-kert sötétségében.

Pásztorné Dóri Mónika pedagógus, Kazinczy Ferenc Általános Iskola, Sátoraljajúhely

Találkoztunk Kazinczy Ferencel és Török Zsófiával. Családfát egészítettünk ki, a nyelvújító magvas gondolatait raktuk sorba, rovásírást fejtettünk meg, idegen szavakon törtük a fejünket.

Török Zsófia padján megpihelve az általa olvasott könyvekből csemegéztünk. A tábortűz mellett vidáman értékeltük az est legizgalmasabb feladatait, s jókat neveltünk saját és mások elvett válaszain.

Pásztorné Dóri Mónika